

Det är lönsamt att satsa på FoU

Innovations- och
konjunkturrapport
våren 2019

Om innovations- och konjunkturrapporten

Varje år genomför Sveriges Ingenjörer medlemsundersökningar över innovations- och konjunkturläget i landets ingenjörstata företag. Enkätsvaren ligger till grund för två rapporter per år, en på våren och en på hösten.

Frågorna besvaras av de fackligt förtroendevalda i företagets akademikerföreningar. De förtroendevalda sitter i företagets styrelser och har daglig kontakt med ingenjörerna som driver företagets tekniska utveckling, vilket gör att de har god kännedom om företagets strategiska arbete samt deras forskning och utveckling.

Rapporten våren 2019 baseras på en enkätundersökning hos företag med sammanlagt cirka 92 000 ingenjörsmemmar. Totalt har 658 små, medelstora och stora företag mottagit enkäten och svarsfrekvensen var 53 procent. Enkätundersökningen har kompletterats med information från Sveriges Ingenjörers Innovations- och konjunkturrapport från hösten 2018 samt information från storföretags årsredovisningar 2018.

Resultaten i rapporten är uppdelade utifrån de arbetsgivar- och branschorganisationer som är avtalsparter på sex av Sveriges Ingenjörers avtalsområden. Dessa är indelade i två huvudkategorier, industri- respektive tjänstesektor.

2019

års rapport baseras på ingenjörstata företag i det svenska näringslivet.

För mer information om rapportens innehåll kontakta Staffan Bjurulf, staffan.bjurulf@sverigesingenjorer.se
Tel: 073-360 61 78

Sammanfattning

Undersökningen visar att den ekonomiska situationen är tillfredsställande eller god i majoriteten av företagen. De närmsta sex månaderna förväntas endast mindre förändringar i konjunkturen, beroende på bransch.

Den goda konjunkturen har tyvärr påverkat ingenjörernas arbetsmiljö negativt och arbetsbördan hos företagens ingenjörer är stor. På nära sju av tio företag inom industrin har tjänstemännen för hög arbetsbörda.

Även om konjunkturen och lönsamheten är god idag måste företagen satsa på forskning och utveckling. Innovationer är viktigt för att hålla konkurrenskraften i de ingenjörstata företagen över tid.

Forskning och utveckling är lönsamt. Resultaten visar att bland de företag som satsar på egen forskning och utveckling (FoU), upplever en större andel företag en bra ekonomisk situation än bland företag som inte gör det. Resultaten pekar också på att företagen inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn har en potential att öka sina FoU-satsningar.

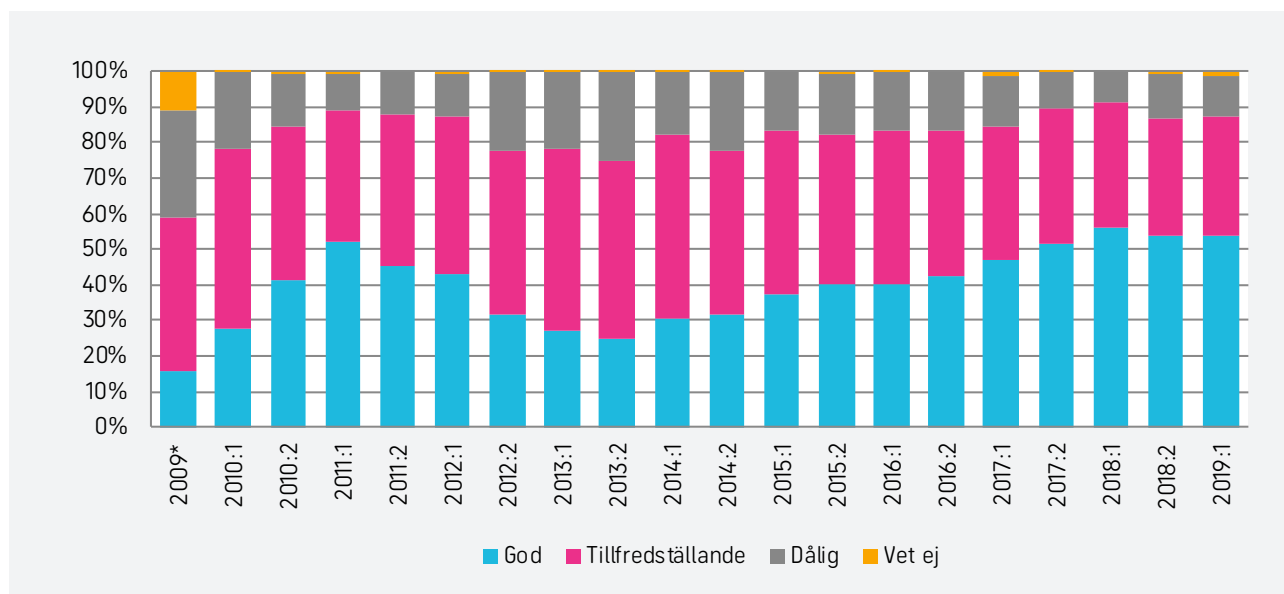
FoU kräver långsiktighet, men de företag som får fram innovationer och som skyddar sina immateriella tillgångar kan öka företagets värde. Enkätundersökningen visar att de viktigaste insatserna för att öka innovationskapaciteten i företagen är att ge medarbetarna möjligheter att jobba med innovationsprojekt under lång tid, att säkerställa att det finns rätt teknisk kompetens samt att öka stödet till enskilda medarbetare att få utveckla innovationer.

En delvis okänd och oanvänd möjlighet att ta fram nya innovationer är så kallad innovationsupphandling, en upphandling som görs från det offentliga sida där inte en specifik produkt eller tjänst efterlyses, utan en lösning på ett specifikt behov eller problem.

Tabellsammanställning med resultat från undersökningen finns att hämta på webbplatsen, sverigesingenjorer.se

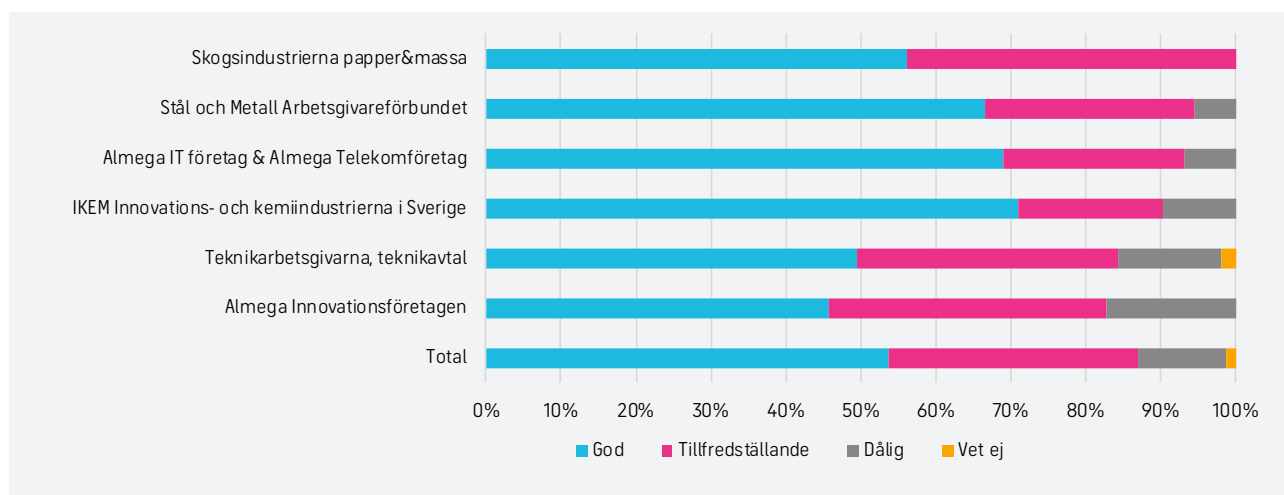
Den ekonomiska situationen i ingenjörstata företag är god

Vilken är din bedömning av den ekonomiska situationen i dagsläget på det företag där du är förtoendevald??

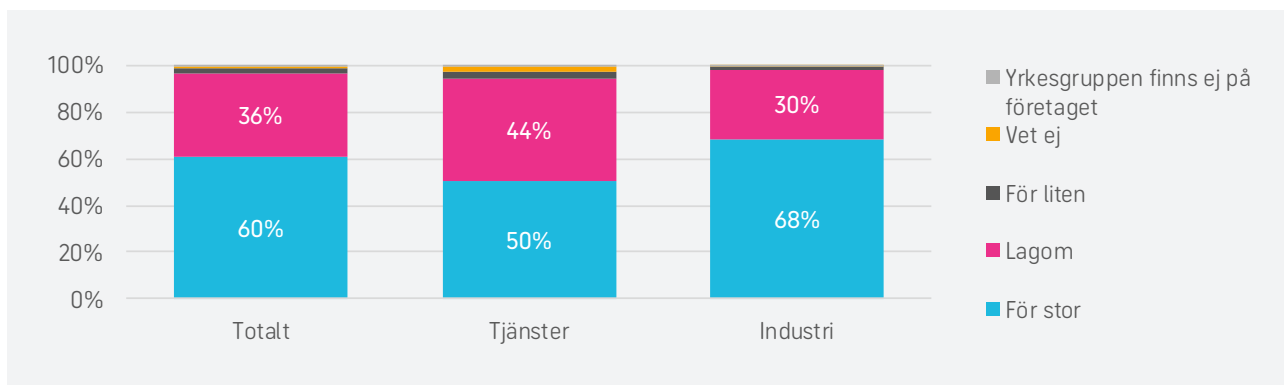
Även branschvis ser den ekonomiska situationen bra ut

Vilken är din bedömning av den ekonomiska situationen i dagsläget på det företag där du är förtoendevald??

Den goda konjunkturen ger dock hög arbetsbörda

Hur stor är arbetsbördan för de anställda tjänstemännen i dagsläget?

God konjunktur under våren 2019

Den starka konjunkturen håller i sig

Konjunkturen är fortsatt stark inom de ingenjörstata företagen. Inga större förändringar över tid syns i enkäten, trots många varningar det senaste året om en snabbt annalkande lågkonjunktur. Av de svarande är det 87 procent som säger att företaget har en god eller tillfredsställande ekonomisk situation. Inom samtliga sex bransch- och avtalsområden som rapporten redovisar anses den ekonomiska utvecklingen vara övervägande god eller tillfredsställande.

På industrisidan går företagen inom skogsindustrin bäst där samtliga företag har en tillfredsställande eller god ekonomisk situation, följt av företagen inom stålindustrin med 95 procent. Inom tjänstesektorn går IT&Telekomföretagen bäst där 93 procent av företagen har god eller tillfredsställande ekonomisk situation.

Trots en osäker omvärld, oklarheter gällande Brexit och att hinder kan byggas upp för den globala frihandeln, pekar de förtroendevalda i de sex branscherna på en positiv ekonomisk utveckling för företagen de kommande sex månaderna. Merparten bedömer att konjunkturen kommer att vara oförändrad och därmed överlag bra. Viss inbromsning förväntas ske av de allra hetaste branscherna inom skog och stål. Inom IKEM och delvis även Teknikföretagen verkar något fler förtroendevalda än i övriga branscher tro att en förbättring av den ekonomiska situationen kommer att ske.

Hög arbetsbörda för ingenjörerna

Den goda konjunkturen påverkar samtidigt arbetsbördan för de anställda. Enkätsvaren visar att 68 procent av de anställda tjänstemännen* inom industrin och 50 procent inom tjänstesektorn har en för hög arbetsbörda.

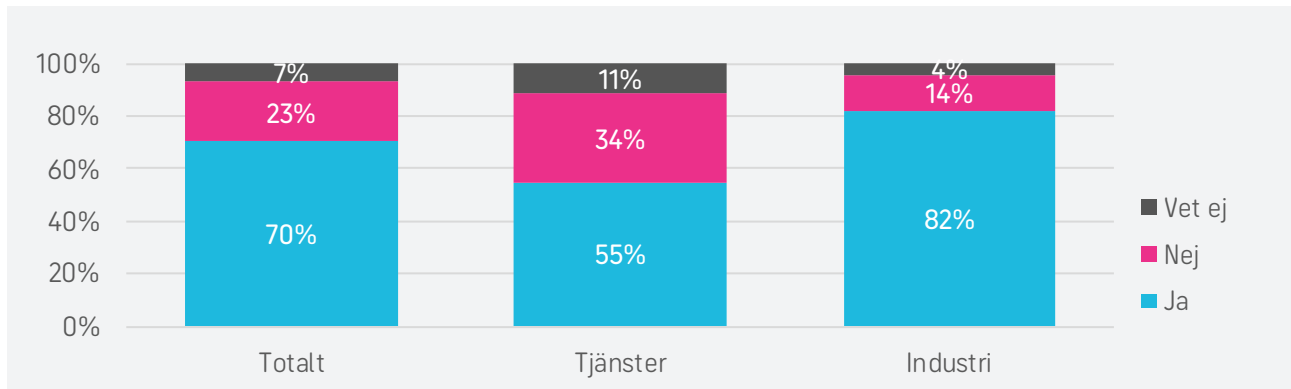
Mest problematiskt är läget inom Stål- och industri-arbetsgivarna där 78 procent av tjänstemännen har en för hög arbetsbelastning, följt av Skogsindustrierna med 75 procent.

Inom tjänstesektorn är läget något bättre, men arbetsbördan är fortfarande stor. Hos Innovations-företagen har 46 procent av tjänstemännen, respektive 41 procent hos IT&Telekomföretagen, för mycket att göra.

*De anställda är uppdelade utifrån tjänstemän och arbetare. Här presenteras resultaten för gruppen tjänstemännen.

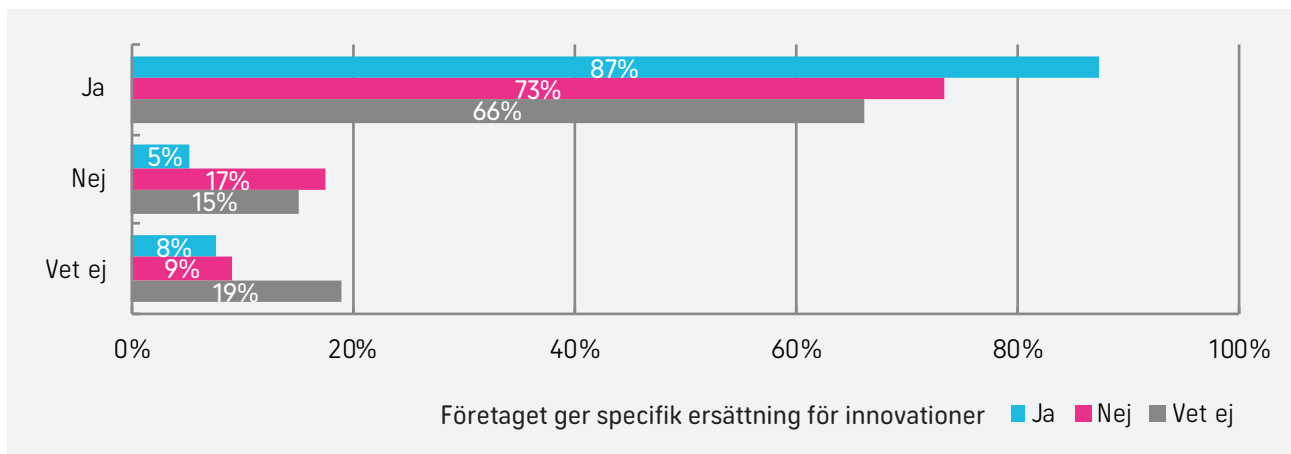
FoU större i industrin än i tjänstesektorn

Pågår det inom företaget något forsknings- och utvecklingsarbete (FoU)?

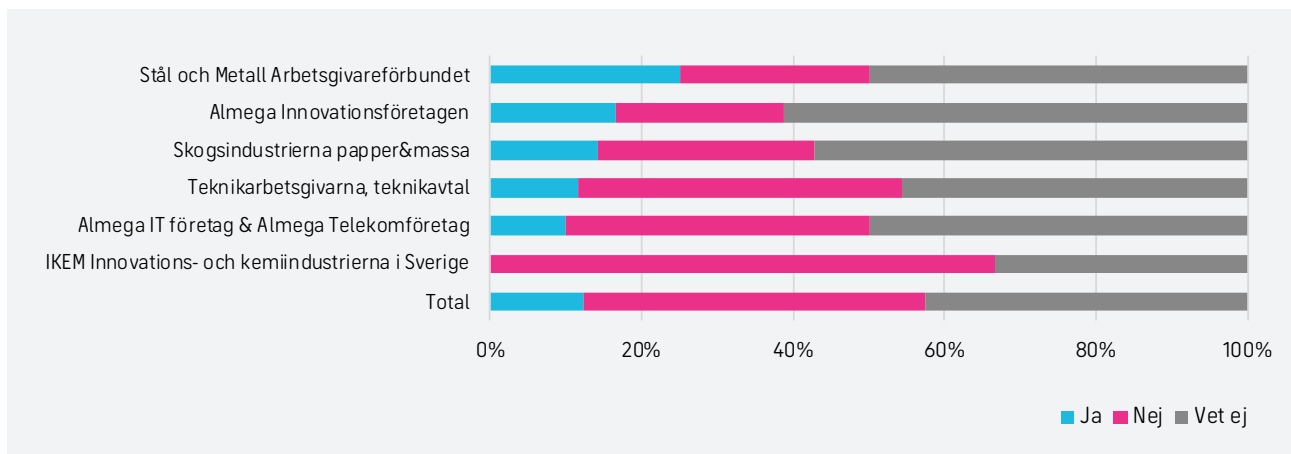
FoU resulterar oftare i innovationer i företag där man premierar innovationer

Har företagets FoU-arbete resulterat i innovationer?

Få företag deltar i innovationsupphandlingar

Har företaget deltagit i offentlig innovationsupphandling för att införa eller utveckla ny teknik?

FoU kan öka lönsamheten över tid

Forskning och utveckling ger innovationer

Även om konjunkturen är god nu finns ett konkurrenstryck. Forskning och utveckling är ett sätt att hålla konkurrenskraften och den långsiktiga lönsamheten. Drygt fyra av fem företag inom industrin och drygt hälften av företagen inom tjänstesektorn har egen FoU. Bland de företag som bedriver egen FoU är det 76 procent som svarar att arbetet också resulterat i innovationer.

Företag som belönar sina medarbetare får fram fler innovationer

Enkätundersökningen visar att bland de företag som belönar sina medarbetare för innovationer från FoU-verksamheten, återfinns också de som får fram flest innovationer. Teknikföretagens medlemsföretag ligger högst i branschjämförelsen när det gäller att ge sina medarbetare ersättning för nya innovationer. Där belönar drygt hälften av företagen sina medarbetare för innovationer, följt av stålindustrins företag där andelen är något lägre. Andelen företag inom tjänstesektorn som belönar sina medarbetare för innovationer är lägre än i industriföretagen och ligger som högst hos Innovationsföretagen där vart sjätte företag belönar medarbetarna för innovationer.

Innovationsupphandling delvis okänd möjlighet att minska risken

Innovationsupphandling är en sorts upphandling som görs från det offentliga sida där inte en specifik produkt eller tjänst efterlyses, utan en lösning på ett specifikt behov eller problem. Bland industriföretagen är andelen företag som svarar att man deltagit i innovationsupphandling 11 procent. Bland företagen inom tjänstebranscherna är det 14 procent.

En stor andel, 43 procent, svarar dock "vet ej" på frågan, vilket inte är helt oväntat då denna sorts upphandling är ganska okänd generellt. I

innovationsupphandling finns en stor utvecklingspotential och möjlighet för företag att både minska affärsrisken och samtidigt få möjlighet till referenskunder i offentlig sektor.

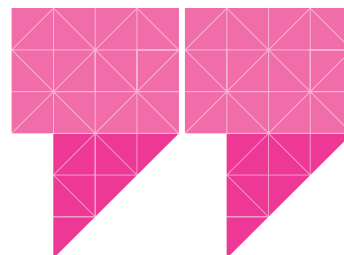
Skydd av immateriella tillgångar ger ökad avkastning

Att skydda sina innovationer är nödvändigt för att kunna dra nytta av investeringarna och ingenjörernas innovationer. Genom att ta fram handlingsplaner rörande patent, varumärken och licenser kan företag få ut det mesta möjliga av nya produkter och tjänster från sin FoU. Hos IKEM-företagen har tre av fyra företag en strategi för immateriella rättigheter följt av Teknikföretagen där det är två av tre företag. Hos IT&Telekomföretagen är det hälften och hos Innovationsföretagen en tredjedel som har strategier för detta.

Företagsledningen kan öka innovationskapaciteten i företagen

I enkäten ställdes en fråga om vad en företagsledning kan göra för att öka innovationskapaciteten. De alternativ som flest respondenter lyfte fram var:

- 1 Ge medarbetarna möjligheter att jobba med innovationsprojekt under lång tid (70 procent)
- 2 Säkerställa att det finns rätt teknisk kompetens för innovation (67 procent)
- 3 Öka förutsättningar för enskilda medarbetare att få stöd att utveckla innovation (66 procent).

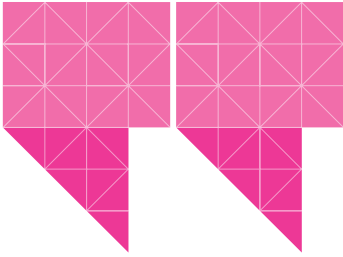

”Vi fick erkännanden och inkluderades i flera internationella hållbarhetsindex, som det prestigefyllda Dow Jones Sustainability Index och Global 100 Most Sustainable Corporations. Hållbarhet är en avgörande affärsmöjlighet för oss. Exempel är vår eldrivna gruvutrustning och våra automationslösningar”.

Björn Rosengren VD Sandvik

”Hållbarhet är inte längre ett val för företag. Det är avgörande för att vara relevanta för kunder. På Scania har vi ändrat hela företagets syfte till att bli en ledare i hållbara transportsystem”.

Henrik Henriksson VD Scania

"Ericsson är ett starkare bolag där ökade investeringar i FoU har resulterat i bättre konkurrenskraft och lönsamhet. Under 2018 nåddes en organisk försäljningstillväxt för första gången sedan 2013 med förbättrade bruttomarginaler inom alla segment. Tio kommersiella 5G avtal och 42 fälttester pågår. Lösningar inom AI har patenterats och testats hos flera kunder."

VD Börje Ekholm Ericsson

"Rörelseresultatet nådde en rekordnivå. Investeringarna i produktutveckling resulterade i produktlanseringar. Ökad orderingång"

Tom Erixon, VD Alfa Laval

"Innovationer gör oss långsiktigt framgångsrika och vi lanserade 29 stycken innovationer förra året."

Magnus Groth, VD Essity

Diskussion

Det finns potential att öka FoU

Det är rimligt att anta att FoU lönar sig för företagen. Investerade medel ger effekter på lång sikt i form av nya produkter och tjänster som ökar företagets ekonomiska avkastning. Resultaten pekar också på att företagen inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn ligger lite efter i satsningar på FoU och har en potential att öka dem. Här kan branschorganisationer inom tjänstesektorn som Innovationsföretagen och IT&Telekomföretagen, spela en viktig roll genom att lyfta fram goda exempel och visa vägen.

Satsningar på innovation kräver också satsningar på kompetensen

Om medarbetarna i företagen ges mer tid och bättre möjligheter att bedriva innovationsarbete kan innovationskapaciteten ökas. Rätt teknisk kompetens hos de anställda är också en nödvändig komponent för att lyckas, något som studerats i Sveriges Ingenjörers Innovations- och konjunkturrapport från hösten 2018. Där framgår att i 59 procent av ingenjörsföretagen har avsaknaden av rätt teknisk kompetens hindrat företaget i arbetet med att utveckla nya produkter och tjänster. För att säkerställa rätt kompetens krävs att företagen planerar för sina behov, men också att ingenjörer belönas för sina insatser, inte minst för den innovation de bidrar med som lägger grunden för företagets långsiktiga lönsamhet.

Sveriges Ingenjörer framhåller

- 1 Avsätt tid och resurser för FoU och därmed skapa förutsättningar för fler innovationer och ökad lönsamhet inom tjänstesektorn.
- 2 Säkerställ att företagen har rätt teknisk kompetens för innovation, och förutsättningar att belöna medarbetare som utvecklar nya produkter och tjänster.
- 3 Utveckla strategier för att skydda och kapitalisera på immateriella tillgångar.
- 4 Dra nytta av innovationsupphandling som möjlighet att utveckla innovationer med en säker kundkrets.

Sveriges Ingenjörer

Box 1419, 111 84 Stockholm | Besök: Malmskillnadsgatan 48
Tel 08-613 80 00 | info@sverigesingenjorer.se
sverigesingenjorer.se